

Беларуская вясна ў Брытаніі

Марына ВЕСЯЛУХА

— Ідэя арганізацыі і правядзення беларускай выстаўкі ў Лондане з'явілася амаль год таму, — распавёў па вяртанні з Вялікабрытаніі дырэктар Музея старажытнабеларускай культуры НАН Беларусі, кандыдат мастацтвазнаўства Барыс Лазука. — З такой прапановай у музей звярнуўся пасол нашай краіны ў Вялікабрытаніі спадар Аляксандр Міхневіч. Мы доўга разважалі, які матэрыял лепш накіраваць у Лондан, якія прадметы прадставіць, каб яны найбольш ярка прэзентавалі адметнасці беларускай культуры. Спадар пасол пабываў у нас у музеі, і мы выбралі менавіта касцюмы і абрадавыя ручнікі. У прыватнасці, жыхары Лондана могуць пабачыць пяць найбольш яркіх жаночых касцюмаў, якія прадстаўляюць асноўныя рэгіёны Беларусі: Палессе, Цэнтральную, Заходнюю, Усходнюю і Паўночную Беларусь. І мы ўзялі з сабой васьмнаццаць ручнікоў з розных рэгіёнаў. Усе яны — арыгінальныя музейныя рэчы, зробленыя ў другой палове XIX — пачатку XX ст. Экспазіцыя разгарнулася ў некалькіх залах пасольства. У холе, дзе знаходзіцца сцяг і герб, якія сустракаюць наведвальнікаў на ўваходзе, мы таксама размясцілі некалькі ручнікоў. І, як апынулася, гэта вельмі ўражліва, нават для нас: побач са сцягам, на якім ёсць арнамент, вясцё ручнікі, што перагукваюцца з ім і па колеравай гаме, і па арнаменце.

Адкрыццё выстаўкі ў Пасольстве Беларусі ў Вялікабрытаніі праходзіла ў два этапы. На першы былі запрошаны прадстаўнікі ўлады, адміністрацыі Лондана, паслы краін СНД і Заходняй Еўропы ў Вялікабрытаніі. З экспазіцыяй азнаёмілася нават віцэ-мэр Каралеўскай акругі Кенсінгтан і Чэлсі горада Лондан Элізабет Рутэрфорд — менавіта на тэрыторыі гэтага раёна знаходзіцца пасольства. У другі дзень на ўрачыстае адкрыццё былі запрошаны больш шырокія колы грамадскасці: прадстаўнікі галерэй горада, музеяў, грамадскіх арганізацый, бізнес-структур, з якімі супрацоўнічае Пасольства Беларусі. Выстаўка будзе доўжыцца яшчэ некалькі тыдняў. Потым з беларускімі касцюмамі і ручнікамі змогуць пазнаёміцца жыхары іншых гарадоў Вялікабрытаніі — Оксфарда, Кембрыджа і Нью-касла. Як падкрэсліў Барыс Андрэвіч, Оксфард і Кембрыдж у дадзеным выпадку больш

у Лондане цяпер вясна. Цвітуць нарцысы, крокусы, вішні, у паветры адчуваецца дух абуджэння, абнаўлення прыроды. У знакамітым Гайд-парку адпачываюць людзі. Але гэта ясна — незвычайная. Прынамсі, для Пасольства Рэспублікі Беларусь у Вялікабрытаніі, бо тут распачала працу выстаўка беларускага нацыянальнага касцюма і абрадавых ручнікоў з фондаў **Музея старажытнабеларускай культуры Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі**. Гэта знакавая падзея стала магчымай дзякуючы ініцыятыве Пасольства Рэспублікі Беларусь у Вялікабрытаніі і падтрымцы Прэзідыума НАН Беларусі, Міністэрства культуры краіны, а таксама Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

прывабныя — гэта агульнавядомыя цэнтры культуры адукацыі, дзе размешчана вялікая колькасць каледжаў, універсітэтаў, у асобных з іх вывучаюць і беларускую мову, культуру славян. Плануецца, што праз некалькі месяцаў, прыкладна ў канцы лета, выстаўка вернецца ў Мінск.

Натуральна, калі мы прадстаўляем сваю культуру і нацыю за мяжой, узнікае лагічнае пытанне: як нас, беларусаў, успрымаюць? Як ставяцца да праўленняў беларускай нацыянальнай культуры?

агульнага брытанскага касцюма не існуе. Ёсць касцюмы Шатландыі, Уэльса, Англіі, іншых рэгіёнаў. Для жыхароў Лондана выстаўка стала сапраўдным адкрыццём: яны ўпершыню пабачылі не толькі аўтэнтычны беларускі касцюм, але і касцюм, што цалкам накладваецца на вобраз нацыі. Мы ў подпісах да экспанатаў указвалі, што яны датуюцца другой паловай XIX — пачаткам XX ст. Для музейных работнікаў і гісторыкаў гэта не надта даўні час. Але калі часавыя межы касцюма перакласці на іншыя віды мастацтва — жывапіс, скульпу-

рор сярод публікі: наведвальнікі бачылі знаёмую валынку, але гэта была новая для іх беларуская дуда. Другі інструмент будзе перададзены ў падарунак Этнаграфічнаму музею Оксфардскага ўніверсітэта.

Англічане будуць мець не толькі ўспаміны пра яркую выстаўку, але і матэрыяльныя падтрымкі **НАН Беларусі** і былі выдадзены два буклеты. Адзін з іх каротка прэзентуе Музей старажытнабеларускай культуры, змяшчае тэкст і па-беларуску, і па-англійску. Другі прысвечаны традыцыйнаму народнаму касцюму і абрадаваму ручніку, тут прадстаўлены асноўныя беларускія строй, у тым ліку і тыя, што можна пабачыць на выстаўцы. Не засталася без падарункаў і само пасольства. Так, у Лондане цяпер ёсць копія абраза канца XVIII ст. "Троіца" (арыгінал захоўваецца ў Музеі старажытнабеларускай культуры), некаторыя новыя выданні **Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы НАН Беларусі**, а таксама "Гісторыя сусветнага мастацтва" Барыса Лазукі ў трох кнігах. У пасольстве — важным асяродку, дзякуючы якому забяспечваецца беларуская культурная прысутнасць, застаўся яшчэ адзін сімвал павязі — пояс, вытканы студэнтамі БДУКіМ.

На здымках: **экспанат выстаўкі; віцэ-мэр Каралеўскай акругі Кенсінгтан і Чэлсі горада Лондан Элізабет Рутэрфорд і кандыдат мастацтвазнаўства, старшы навуковы супрацоўнік аддзела старажытнабеларускай культуры Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы НАН Беларусі Марына Вінікава на адкрыцці выстаўкі.**

— Здагадацца і зразумець рэакцыю і сапраўднае стаўленне наведвальнікаў да выстаўкі складана. І можна меркаваць толькі па знешніх праяўленнях пачуццяў вельмі стрыманых англічан, — разважае Барыс Лазука. — Гэта было перш за ўсё захапленне. Касцюм і ручнік — вобраз, што мы асацыюем з Беларуссю. Гэта наша нацыянальная рыса, наш, так бы мовіць, брэнд. Не выпадкова мы іх выбралі, каб паказаць у Лондане. Па-першае, калі праводзіць паралель з Вялікабрытаніяй, то атрымліваецца, што

туру, то азначаны прамежак можа адпавядаць даўніне X — XII стст.

Бадай, прадстаўленне беларускай культуры было б няпоўным без гучання нашага нацыянальнага інструмента — дуды. І яна гучала ў Лондане! Яе прадставіў майстар і музыка, аспірант БДУКіМ Аляксандр Сурба. У сталіцу Вялікабрытаніі ён прыхапіў з сабой ажно два інструменты. На адным выконваў беларускія народныя мелодыі падчас урачыстасцей — што, дарэчы, выклікала сапраўдны фу-